

Miklós György:

Kapcsolatom az állambiztonsággal

1979. július végén, egyetemi előfelvételis sorkatonai szolgálatom letelte előtt három nappal Cirkos Tibor főhadnagy (a BRFK III/III Csoportfőnökségéről) a hódmezővásárhelyi laktanyában, - igen udvarias hangon – ajánlatot tett, hogy dolgozzak az állambiztonságnak, mint informátor.

Én akkor ezt visszautasítottam. Majd a leszerelésem után bő egy héttel felhívott otthon telefonon és indítványozta, hogy találkozzunk egy presszóban, ahol megismételte ajánlatát.

Én másodszor is visszautasítottam, például azért, mert nem óhajtottam egyetemi társaimról jelenteni.

Erre ő régi kínai nagykövetségi kapcsolataimat említette, mondván ebből még nagy bajom lehet. (Gimnázium 3. és 4. osztályában rendszeresen járkáltam be a kínai nagykövetségre, pusztán érdeklődésből, ahol igen szívélyes ismeretséget kötöttem Hszü „főtanácsos elvtárssal”. Magyarul hibátlanul beszélt, mivel az ötvenes években ide járt a BME-re.)

Cirkos azt mondta, hogy nem folytathatom a még meg sem kezdett egyetemi tanulmányaimat; Ez az információ el fog jutni Hermann István professzorhoz, az ELTE BTK Filozófia

tanszékcsoport vezetőjéhez és akkor „megnézhetem magam”. Egyben felajánlotta, hogy tud nekem segíteni, ha én is „segítek nekik”. Nagyon megijedtem, és igent mondtam a szervezési „ajánlatra”. Ő erre elővett egy A/4-es írógéppapírt és lediktálta nekem a szervezési nyilatkozatot.

Ritkán kellett találkoznom Cirkossal, mindig valami nyilvános helyen. Elkezdődtek a jelentéseim írásai, de tartóm nem volt velük egyáltalán megelégedve. Több alkalommal nyilvánosan a jelenlétemben összetépte a papírt, mondván „ezek hülyeségek”.

Elmondta, hogy milyen természetű dolgokról írok és milyenekről ne. Én komolyan igyekeztem neki megfelelni, de ő továbbra sem volt velem megelégedve. Hiába próbáltam a „lelkére beszélni”, hogy az én évfolyamtársaim főleg a tanulással, de inkább a csajozással vannak elfoglalva, ő csak nevetett, hogy ő ezt nálam jobban tudja.

Egyik alkalommal – meglepő módon - azzal állított be a találkozónkra, amely mindig valami nyilvános hely volt, hogy nem kell többet jelentenem, mert sem ő, sem a főnökei semmi hasznát nem veszik a jelentéseimnek.

Nagyon megkönnyebbültem és továbbra is bizonygattam, hogy „hidd el nem is volt miről jelentenem”, majd „kihasználva” az alkalmat, azt mondtam neki, hogy a jövőben sem akarok az egyetemi társakról és a többi barátomról jelenteni. (jellemző akkori naivitásomra, hogy meg sem fordult a fejemben a kapcsolat megszakítása. Egyszerűen nem mertem nemet mondani. Valószínűleg a régi kínai ügyeimtől tartottam, de ennek már 30 éve és nem emlékszem minden részletre.)

Majd ezek után Cirkos előállt egy újabb ajánlattal: Mondta, hogy megbeszélte a főnökeivel hogy én „egy nagyon rendes srác vagyok” és sem ő, sem a főnökei nem akarnak elveszíteni.

Arra az elhatározásra jutottak, hogy a demokratikus ellenzék figyelésére állítanak rá.

Őszintén megmondom, ezt akkor én megtiszteltetésnek éreztem, lehet, hogy ilyen sokra tartanak?

Azt el kell, hogy mondjam, hogy az ellenzék megfigyelése éveken keresztül nekem semmiféle lelkiismereti problémát nem okozott. Több okból sem.

Jelentenem kell, ez megmásíthatatlan tény. Aki ennek az ellenkezőjét állítja, az vagy hazudik, vagy egyáltalán nincs tisztában a történésekkel, nem ismeri az állambiztonság könyörtelen logikáját.

Vadidegen emberekről kell jelentenem, az összejövetelekről kellett „tudósítanom”, tehát olyan sokat nem árthatok, (a Szabad Európa úgyszólván bement másnap). Utólag ne rója fel bűnömül senki, de az ellenzéket igen nagyképp, öntelt figuráknak tartottam. (sok olyan, az egyetemről ismert alakkal találkoztam ott, akiket a barátaimmal egyöntetűen igen beképzelt emberkének tartottunk, akik a szellemiek területén nem igen jeleskedtek, de az egyetemen és a különböző összejöveteleken igen harsány hangadók voltak). Végül azt is elmondom, hogy igen erőteljesen

hatottak rám Cirkos szavai, aki a demokratikus ellenzékét „bohóckodásnak” nevezte, „az egész Aczél György mozgatja a háttérből, de közben minket is dróton rángat.”- szokta volt igen gyakran mondogatni.

Hogy miért hittem neki?

Azért, mert ez az ember segített megoldani igen sok magánéleti problémámat. Bátran fordulhattam hozzá bizalommal, sokszor segített. A személyes találkozókon nemcsak a feladataimról volt szó, hanem igen bőven a személyes dolgaimról is. Sokszor úgy tekintettem rá, mintha a bátyám lenne. (tudvalévó, egyedüli gyerek vagyok).

Először Rajk László Galamb utcai szamizdat butikjába kellett eljárnom, majd alkalmanként Nagy Jenő lakására és a Hétfői Szabadegyetem előadásaira.

Az eltelt évek során sokszor elgondolkodtam azon, hogy a beszervezésnél miért esett rám a választásuk. Úgy hiszem ezt sikerült kinyomoznom. A társasházban ahol laktunk, a mellettünk lévő lépcsőházban lakott egy jogász végzettségű ember. Katonai szolgálatom alatt, amikor itthon voltam szabadságon sokszor áthívott, hogy beszéljessünk el a jövőmről, az elképzeléseimről, terveimről. Igen szívélyes és közvetlen volt és gyakran érdeklődött politikai nézeteim felől is. Én bizalommal voltam iránta és kendőzetlenül beszéltem neki a katonaságnál uralkodó áldatlan állapotokról, a bunkó tisztekről és altisztekről. Továbbá részletesen beszámoltam neki a kínai követséggel fenntartott réginek mondható kapcsolataimról is. (Azt elfelejtettem mondani, hogy a gimnáziumi KISZ agit. prop. titkárságról pont azért mondtak le, mert kiderültek kínai kapcsolataim. Nem volt nehéz kinyomozni, mert a követségtől kapott broszúrákat és propaganda kiadványokat fűnek-fának osztogattam.)

Visszatérve a szomszédunkra kiderült róla, hogy nem is a SZOT-nál dolgozik jogászként, hanem a BM-ben. Erről én személyesen is meggyőződtem valamelyik március 15-én, amikor láttam, hogy parancsokat osztogatott az egyenruhás rendőröknek az utcán.

Az eltelt évek alatt rendszertelenül, hol gyakrabban vagy ritkábban jártam különböző ellenzéki összejövetelekre és lassanként kezdtem magamévá tenni az ott hallottakat.

Közben igen sok ellenzékiivel kötöttem személyes ismeretséget. Szépen lassan a szamizdatok hatása alá kerültem. Egyre bátrabban vásároltam a kiadványokból nemcsak magamnak és az állambiztonságnak, hanem a barátaimnak, egyetemi évfolyamtársaimnak is. Ismeretségeim révén, a nyugati magyar és nem magyar emigráció külföldön kiadott könyvei is egyre gyarapodóbb mértékben tartoztak szellemi táplálékaim közé. Sikerült őket becsempéztetnem az országba, például sportolók segítségével (édesapám az ország egyik ismert sportvezetője volt éveken keresztül, természetesen őt is bevontam a dolgaimba).

Tudtam, éreztem, hogy nem vagyok szabad, de ezekkel az „akciókkal” legalább az autonóm ember látszatát sikerült fenntartanom és magammal elhitetnem.

Majd a Tűzoltó utcai SZETA rendezvényekre jártam, végül a Szilágyi Sándor által szervezett Hétfői Szabadegyetemre.

Hála Istennek, Cirkos nem ragaszkodott hozzá, hogy gyakran és rendszeresen találkozzunk, előfordult igen sűrűn, hogy fél évig nem is láttuk egymást.

Közben egyre „bátrabb” lettem, majd 1984 késő őszén megszületett az elhatározásom, hogy „kiszállok”. De sajnos a rám mindig is jellemző módon ezt a tettet, valamifajta „kurucos” akció keretében próbáltam kivitelezni.

Egyetemi évfolyamtársaimmal és akkori barátnőmmel kis, amatőr irodalmi kört szerveztünk és főleg humoros, szatirikus jeleneteket adtunk elő, (a barátnőm lakásán), illetve tartottunk ugyanilyen témában előadásokat, olvastunk, adtuk vettük a szamizdatokat stb. Itt mondom el, hogy nem volt közöttünk egyetlen ügynök sem; ez kiderült az 1985-ös őrizetbevételünk alkalmával is, mert a BM-esek nem tudtak rólunk semmit, teljesen meg voltak lepve, pedig már két éve „működtünk”. (Különösen az én akkori és egykori tartótisztjeimet „taglózta le” a hír, hogy működik egy ilyen csoport, aminek én is aktív tagja vagyok. Utóbb kiderült, azt mondták rólam, hogy „áruló” lettem.)

Az 1985-ös országgyűlési választások idején az egyik barátunk egy vidéki kisvárosban röplap akcióba kezdett, mire bevitték a megyei ÁVÓ-ra és csúnyán összeverték.

Soha nem nehezteltünk rá ezért, de mivel nem bírta a kínzásokat, szépen sorban elmondta a neveinket. Egyszer csak azon vettük észre magunkat, hogy sorjában beszállítottak minket az V. kerületi RK-ra.

A vidékről érkezett nyomozókat Orosz Gyula fhdgy. vezette, aki akkor a Heves-megyei III/1-es osztály munkatársa volt. (lásd napjainkban Dr. Orosz Gyula r. ezredes, rendőrségi főtanácsos. Nemrég magas kormánykitüntetéssel kapott.) A második alkalommal Egerben Dr. Szövényi György őrnagy hallgatott ki. A kihallgatáson fizikai kényszert nem alkalmaztak, de a lelki gyötres az annál fájdalmasabb volt. A BTK-t dugdosták az orrom alá és többször is felolvastatták velem, hogy ezért a ténykedésemért kettőtől nyolc évig tartó börtönbüntetést kaphatok. „Tudja maga mit jelent az, ha bedugják évekre bűdös lábú cigányok közé?” Jó fél napon át álltam a sarat, végül kiböktem, hogy én nekik dolgozom. Erre ők azt mondták, hogy most ne örüljek, mert ez inkább ront a helyzetemen, mert „annál nagyobb a felelősség”.

Rövidesen megjelent a kihallgatásomon Tóth Endre szds. A második tartótiszttem, akinek Cirkos egy jó fél éve átadott, de azóta nem találkoztam sem vele, sem Cirkossal.

Tóth Endre, az 1956-ban a Lenin-körúton meglincselt ÁVH-s százados, Tóth Ferenc fia.

Megíratk velem egy papírt, egy második beszerzési nyilatkozatot. (Utóbb megtudtam, ez teljesen szabálytalan volt, ki kellett volna, hogy zárjanak a hálózathoz. Továbbá a 6-os kartonomon a második beszerzésemnek nincs semmi nyoma; sem Tóth Endre, sem Bajnai Gyula neve nem szerepel rajta, kizárólag Cirkos Tiboré.) Ezért a ténykedésemért „államellenes izgatás” címen rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesültem. „Most bizonyítanod kell!”-mondta Tóth. Itt mondom el, hogy barátaimra továbbra sem kellett jelentenem (!), hanem rögtön, szinte frissiben kiküldtek Nagy Jenő lakására. Ezután a Molnár Tamás vezette INCONNU művészcsoporthoz rendezvényeire jártam az óbudai Lajos utcába. Majd kis idő múlva

Demszky Gábor lakásán működő szamizdat butikot látogattam minden hétfőn.

Jó néhányszor „kifakadtam” Tóth előtt, hogy elég volt nem csinálom tovább, mire ő azonnal kész volt a válasszal: „Jól van b... dmege, de akkor ’ leveszem rólad a kezem’, elkapnak a fakabátok, és akkor neked, meg a barátaidnak annyi! Semmivel sem csináltál sem te, sem a barátnőd kevesebbet, mint a Laci barátotok, aki hónapokig volt előzetesben, és lehet, hogy az ügynek lesz folytatása is, hiszen még nincs lezárva; és úgy néz ki, hogy más vidéki városokba is elnyúlnak a szálak.”

1985 őszén idézést kaptam a Fővárosi Hadkiegészítő Parancsnokságtól, hogy néhány nap múlva meg kell náluk jelennem „adategyeztetés” címén. Tudtam, hogy katonai szolgálatom második fele még hátra van, ezért időben, gyanútlanul megjelentem a megjelölt helyszínen. A legnagyobb megdöbbenésemre két igen rosszarcú, bulldogfejű ember fogadott, akik közölték, hogy a Belügyminisztérium Állambiztonsági Osztályáról jöttek. Előadták, hogy katonai szolgálatom második részét, ha akarom, akkor a kerepestarcsai BM. Tartalékos Tisztképzőjében tölthetem le, ami összehasonlíthatatlanul jobb körülményeket biztosít, mint egy átlag laktanya. „Ne izguljak, mert csupa megbízható marxista elvtárs körébe fogok kerülni.” (Én éppen ettől izgultam, pontosabban, rettegtem a legjobban!) Ezek után SZT. állományba kerülök majd, és állást is tudnak szerezni. Ajánlatukat felháborodottan utasítottam vissza és kirohantam a szobából. Másnap találkoztam Tóthtal és kérdőre vontam: „mi van, ti szórakoztok velem?”

Égre-földre esküdözött, hogy ő most hall először erről a dologról.

Ezek után történt még valami, aminek semmi köze nem volt a BM-hez.

Kirúgtak az állásomból, a Nemzetközi Előkészítő Intézetből, ahol tanárként dolgoztam 1986-ban, „ellenzéki és szocializmus ellenes magatartásom” miatt. Az OM Marxizmus-Leninizmus Oktatási Főosztálya megtiltotta, hogy Budapesten a felsőoktatásban munkát vállaljak. Kirúgásom hírére a Tóth jókat röhögött, mondván „így jár az, aki hülyeségeket beszél.”, de ez legalább egy jó ajánlólevél lesz a számomra, hogy az ellenzék „belső körébe” fogadjon. S végül így kerültem a dunaújvárosi főiskolára.

Az ellenzék persze nem fogadott a „belső körébe”; és én magam az ismert álláspontom okán sem törekedtem erre.

1987 tavaszán Tóth átadott Bajnai Gyula hadnagynak, aki akkor a III/III-6-os osztály munkatársa volt (Tóth a III/III-4-es osztályon dolgozott). Bajnai ezredesi rendfokozattal a BRFK-n előbb felderítési, majd bűnügyi helyettesként tevékenykedet. Három éve ment nyugdíjba. Itt mondom el, hogy munkálkodásomért nem rendszeresen kaptam pénzjutalmat, „Fizetésekiegészítés” címen, alkalmanként, Karácsonykor, Húsvétkor, vagy akkor, amikor a tartótisztem főnökével kellett találkoznom (természetesen a tartóm jelenlétében).

Rendszeresen is kaptam anyagi természetű juttatást, de azzal a pénzzel szigorúan el kellett számolnom, mert szamizdat vásárlásra adták a BM számára.

1987 novemberében vagy decemberében vidéki lakásomon felkeresett Bajnai és

osztályvezetője Jávor Miklós alezredes. Azzal az ajánlattal érkeztek, hogy van egy vezetői beosztással járó álláslehetőség a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalában. Én ettől nagyon megijedtem és szinte gondolkodás nélkül nemet mondtam. Ők azt mondták, hogy jó lenne, ha igent mondanék, mert egyrészt ilyen állást nem lehet visszautasítani, épeszű ember ilyet nem tehet, ők sem véletlenül közlik velem ezt személyesen a lakásomon, másrészt még a „bruttósítás” előtt el kell, hogy foglaljam a helyem. A fizetésemet a BM-től is kapnám. Ezért a munkáért, elmondásuk szerint a BM-től is fizetés jár. Én továbbra is makacsul kitartottam a „nem” mellett. Ők erre azt mondták, hogy teljesen hülye vagyok, majd eltávoztak. (Hülye vagy b...dmeg, lehozom ide a főnökömet, ő személyesen „rimánkodik” neked, és te visszautasítod?!-hányta a szememre később Bajnai.)

1988 májusában vagy júniusában munkahelyemen felhívott Bajnai, hogy most azonnal adjak fel két expressz, ajánlott levelet az ELTE Jogi Karának személyzeti vezetője és a Bibó Szakkollégium igazgatója címére, mert a kollégiumban most üresedett meg egy nevelő tanári állás. Én örömmel tettem eleget kérésének, - mivel tanári állásról volt szó és én magamat mindig is annak tekintettem - sőt egy-két nap múlva személyesen is elmentem a szakkollégiumba, de mint kiderült az állásról már lekéstem.

Az 1989-es esztendőben végre „leszálltak” rólam, gyakorlatilag megszakadt a kapcsolatom az ÁB-vel. Kb. kéthavonta találkoztam tartómmal egy sörözőben és beszélgettünk. Már nem ragaszkodtak az írásos jelentésekhez. (Úgy emlékszem egyszer kért meg a tartóm, hogy számoljak be arról, hogy a lakhelyemen a pártok hogyan készülnek a jövőre esedékes országgyűlési választásokra. Én erre elővettem Dunaújváros napilapjait a főiskolai könyvtárban és kiírtam belőlük a választási előkészületeket.) Egyszer azonban változás történt. 1989 szeptemberében vidéki lakhelyemen megkeresett Bajnai (mondván, tartok-e otthon szamizdatokat, s miután meglátta, hogy a rengeteg szamizdat ott sorakozik a polcomon, megnyugodott, mert így szerinte „csökken a lebukásom veszélye”), és azt kérdezte, hogy tudok-e arról valamit, hogy a FIDESZ és az SZDSZ egy „árnyék-politikai rendőrség” felállítását tervezi? Ez engem teljesen megdöbbenített, mert most hallottam az egészről először. Majd azt is elmondta, hogy a BM-ben most nagy a kapkodás, hogy ezt az állítólagos akciót kivédjék. Például megváltoztatják az ügynökök fedőnevét. (Akkor változtatták meg az én fedőnevemet is „Fehér Pál”-ról, „Vígh Pál”-ra, és nem előbb, mint ahogy azt egy történész lejegyezte.)

A Duna-gate botrány kirobbanása idején kétségbeesetten kerestem meg Bajnait, aki azt mondta, hogy kár izgulnod, mert egyrészt úgysem derül ki a neved, másrészt senkiről nem jelentettél semmi rosszat, nem voltál egy „rosszindulatú pali”. (ezt annak a történésznek üzenem, aki egy „különlegesen rosszindulatú ügynökként” aposztrofált egyik írásában)

1989 telén megkeresett munkahelyemen Dr. Magyar Elemér, aki ügyészi minőségében vett részt az 1985-ös kihallgatásomon és ezek után megundorodva saját hivatásától, az én ügyem kapcsán határozta el, hogy „kiszáll” az ügyészi munkából, s jövődő életét a „védtelenek ügyének kívánja szentelni”, mint ügyvéd. Már Elemér társaságában kerestem meg 90 tavaszán Kőszeg Ferencet, akinek apró részletességgel beszámoltam az egész ügynöki tevékenységemről. (akkor még friss volt minden, sok mindenre emlékeztem). Találkozásunkból egy interjú is született, lásd Magyar Elemér: Beszélgetés egy volt állambiztonsági ügynökkel, Beszélő 1990 valamelyik áprilisi vagy májusi szám. Ezzel csak azt szeretném jelezni, hogy

mostani „vallomásom” nem valamiféle „hirtelen megvilágosodás”terméke, hanem a BM-es kapcsolataim megszakítása után közvetlenül készültem erre. Még a látszatát is szeretném elkerülni, hogy az ÁVÓ-hoz tartozom, illetve tartoztam. Semmiféle közösséget nem vállalok velük, hiszen akkor hallgatásommal a cinkosuk lennék. Nem vagyok hajlandó saját osztályom és osztályos társaim árulója lenni!

A 90-es évek végén, Tar Sándor lelepleződése után, összeszedtem minden erőmet és sorra megkerestem a „megfigyeltjeimet” szemükbe néztem és bocsánatot kértem tőlük. Természetesen mindent vállalok, minden jelentésemet, amit az ellenzékről írtam; ezeknek a száma minden bizonnyal több százra tehető; nem tudom pontosan, mert a B, és az M-dossziémat valószínűleg ledarálták.

Ezúton is megkövetem Nagy Jenőt, Demszky Gábort, Szilágyi Sándort, Kenedi Jánost, Kőszeg Ferencet, Molnár Tamást, Hodosán Rózát, Rajk Lászlót, néhai Krassó Györgyöt.

El kívánom még mondani, hogy történészként, filozófusként a titkosszolgálati ügyek érdekelnek, valamint a Kádár-korszak eszmetörténete. Ilyen területeken folytatok kutatómunkát, immár több éve.

Hozzáteszem, hogy az egészségi állapotom, javarészt az állambiztonságnak köszönhetően teljesen tönkrement; már volt egy veseátültetésem és most egy második előtt állok, heti 4 alkalommal dialízis kezelésre járok és volt másfél éve egy szívbillentyű műtétem is a pécsi szívcentrumban. Papp Lajos professzor operált, akinek elmeséltem az egész ügynökhistóriámat. Itt ragadom meg az alkalmat, hogy eloszlassak egy nagyon súlyos legendát, illetve tévhitet: Tudniillik azt, hogy következmények nélkül lehetett „nem”-et mondani az ügynöki munkára. Napjainkban sok újságíró és magukat komoly történészeknek valló emberek terjesztik igen széles körben ezt az orbitális hülyeséget. Először is: hogyan nevezheti magát a titkosszolgálati ügyek szakértőjének az a történész vagy újságíró, aki azt képzeli, hogy az állambiztonság valakit „csak úgy” elenged?! Az állambiztonság nem adott módot a választásra, nem kínálta fel a „vagy-vagy” lehetőségét. Könnyörtelenül adott parancsot, embertelenül zsarolt és börtönnel, az iskolából, vagy a munkahelyről való kirúgatóssal fenyegetett! (Legalábbis engem. Más ügynökök nevében nem tudok nyilatkozni.)

Másodszor: Papp Lajos professzor (akit túlzás és szerénységtelenség nélkül atyai barátomnak nevezhetek), elmondta, hogy az én szívbetegségem már nagyon régi keletű, tulajdonképpen tinédzser éveimtől datálódik; igen ám, de akkor még nem volt semmi nyoma, illetve jele! (mindez természetesen látszott a szívem állapotán, s ezt a világhírű szívgyógyász, a műtét során rögtön észrevette). Ha ügynöki éveim alatt kaptam volna egy szívrohamot, (ennek már akkor megvolt minden esélye), akkor az „jó” lett volna, mert az azt követő alapos kardiológiai vizsgálat szívelégtelenséget állapított volna meg. És ezzel a papírral „kiszállhattam volna” (de így, és csakis így!!!), hiszen az ÁB sem merte volna vállalni a további felelősséget sorsom esetleges rosszabbra fordulása miatt.

Többet elmondani ezekről a dolgokról nem kívánok, illetve nem tudok.

